

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 ผลจากการประมาณค่าแบบจำลอง Dynamic Panel Data

จากการวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งใช้แบบจำลอง Dynamic Panel Data โดยใช้ Generalized Method of Moment (GMM) ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระหรือปัจจัยต่าง ๆ และใส่ Fixed Effect ในการประมาณค่า จากการประมาณค่าดังกล่าวได้เกิดปัญหา Heteroscedasticity ขึ้น จึงแก้ปัญหาโดย Weighting Matrix ในตารางที่ 4.1 แสดงผลจากการประมาณค่าแบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทย จำนวน 15 แห่ง โดยกำหนดตัวแปรอิสระ เช่น ปริมาณเงินฝาก, ปริมาณเงินให้สินเชื่อ (LO), ความเสี่ยงจากการถอนเงินฝาก, ความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมเงิน (ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ), ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย, SET INDEX และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และมีการเพิ่ม Instrument Variable (IV) ซึ่งได้ประมาณค่าแบบจำลองทั้งหมด 6 แบบจำลอง ในการทดสอบความเพียงพอและเหมาะสมของข้อมูลโดยการเพิ่ม Instrument Variable (IV) LA_{t-2} ในแบบจำลองที่ (1) และเพิ่ม LA_{t-2} , LA_{t-3} ในแบบจำลองที่ (2) ถึง (6) เพื่อการประมาณค่าโดยค่าของ J-statistic อธิบายได้ว่าแบบจำลองที่ (1) ถึง (4) ที่มีการเพิ่มตัวแปร LA_{t-2} และ LA_{t-3} มีความเหมาะสมสำหรับการประมาณค่าในครั้งนี้ แต่ในแบบจำลองที่ (5) และ (6) ค่า J-statistic มีค่าเท่ากับ 4.95 และ 5.57 ตามลำดับ ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่าในการประมาณค่าตามแบบจำลองที่ (5) และ (6) นั้น ไม่จำเป็นต้องเพิ่มจำนวนข้อมูลตัวแปร LA_{t-2} , LA_{t-3} เข้าไปในแบบจำลองก็ถือว่าข้อมูลที่ใช้มีความเหมาะสมแล้ว

จากการเปรียบเทียบการประมาณค่าแบบจำลองที่ (1) และ (2) แบบจำลองที่ (1) แสดงค่าความสามารถในการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์มีค่าเท่ากับร้อยละ 99.04 แต่แบบจำลองที่ (2) มีค่าความสามารถในการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์เพียงร้อยละ 90 ทั้งนี้เนื่องมาจาก แต่ละแบบจำลองมีตัวแปรอิสระที่ต่างกัน โดยในแบบจำลองที่ (1) ใช้ตัวแปร Set Index เป็นตัวแปรที่สะท้อนสภาพเศรษฐกิจหรือตัวแปร Controlling variable ที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แต่ในแบบจำลองที่ (2) ใช้ GDP เป็นตัวแปรที่สะท้อนสภาพ

เศรษฐกิจ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากการเปลี่ยนแปลงตัวแปรในแต่ละแบบจำลองเพื่อสังเกตค่าความสามารถในการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์จึงได้มีการประมาณค่าในแบบจำลองที่ (3) และ (4) ตามมา โดยพบว่าค่าความสามารถในการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยในแบบจำลองที่ (1) ถึง (4) มีค่าไม่ต่างกันมากนัก ในแบบจำลองที่ (3) ได้ปรับเปลี่ยนตัวแปรในส่วนของตัวแปรความเสี่ยงจากการให้กู้ยืม โดยใช้ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ (*LR*) ซึ่งปรากฏว่า ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญมีความสัมพันธ์กับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่แบบจำลองที่ (4) ใช้ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ (*AL*) เป็นตัวแทนในตัวแปรความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมและมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เช่นกันและมีผลมากกว่าค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ (*LR*) โดยเลือกใช้ตัวแปร SET INDEX เป็นตัวแปรสะท้อนสภาพเศรษฐกิจ

เนื่องจาก ธนาคารแห่งประเทศไทยออกมาตรการในการควบคุมธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย โดยใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ปี 2547 – 2549 โดยสาระสำคัญของแผนนี้ คือการจัดรูปแบบและบทบาทของสถาบันการเงินให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินฉบับดังกล่าวจึงก่อให้เกิดธนาคารพาณิชย์ที่เพิ่งเริ่มดำเนินการ โดยการเปลี่ยนสถานะจากบริษัทเงินทุนเป็นธนาคารพาณิชย์ในปี 2548 จำนวน 3 แห่ง คือ ธนาคารทีสโก้ ธนาคารเกียรตินาคิน และธนาคารสินเอเซียฯ ดังนั้นในการประมาณค่าแบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทย จึงมีการตั้งข้อสังเกตว่าถ้าแยกการประมาณค่าโดยแบ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ไทย 12 แห่ง โดยไม่รวมธนาคารพาณิชย์ที่เกิดขึ้นใหม่ ค่าความสามารถในการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ซึ่งได้แสดงผลในแบบจำลองที่ (5) ส่วนแบบจำลองที่ (6) เป็นการประมาณค่าโดยใช้ข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ไทยที่เพิ่งเริ่มเปิดดำเนินงาน จำนวน 3 แห่ง ค่าความสามารถในการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ไทย ตลอดจนตัวแปรปัจจัยความเสี่ยงจากการถอนเงินฝาก ความเสี่ยงจากการให้กู้ยืม และส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย ของธนาคารทั้ง 3 แห่งล้วนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ผลที่ได้เป็นเช่นนี้ เนื่องจากข้อมูลของทั้ง 3 แห่งมีน้อยมาก ทำให้ผลที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุนี้จึงวิเคราะห์ได้ว่า การประมาณค่าโดยรวมธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด 15 แห่ง แล้วค่าความสามารถในการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยอยู่ในระดับที่ดีมาก จึงไม่สมเหตุสมผลนัก

ตารางที่ 4.1

ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทย

จำนวน 15 แห่ง

ตัวแปร	แบบจำลอง					
	(1) Total (LA,-1,-2)	(2) Total (LA,-2,-3)	(3) Total (LA,-2,-3)	(4) Total (LA,-2,-3)	(5) Total (LA,-2,-3) ปี 44-48	(6) Total (LA,-2,-3) ปี 48-50
LA_{t-1}	0.066 (14.165)***	0.135 (5.887)***	0.215 (11.608)***	0.230 (7.154)***	0.375 (6.516)***	0.352 (1.168) ^{NS}
DE	1.186 (20.081)***	1.095 (46.998)***	1.225 (22.244)***	1.207 (30.332)***	0.771 (4.593)***	1.119 (6.126)***
LO	-0.991 (-154.048)***	-1.133 (-39.329)***	-1.0414 (-62.013)***	-0.946 (-65.092)***	-0.620 (-10.210)***	-0.822 (-2.599)**
WR	-0.160 (-3.525)***	-0.232 (-3.322)**	-0.515 (-5.560)***	-0.599 (-6.646)***	0.345 (0.823) ^{NS}	0.919 (-1.094) ^{NS}
LR	0.423 (6.055)***	1.088 (14.408)***	0.759 (8.242)***	-	-	-
AL	-	-	-	4543.399 (6.077)***	1669.188 (1.29) ^{NS}	-186.894 (-0.040) ^{NS}
NIM	-6039.715 (-6.259)***	6742.790 (2.184)**	-2016.548 (-0.592) ^{NS}	-700.93 (-0.433) ^{NS}	-10671.40 (-1.036) ^{NS}	4506.53 (1.221) ^{NS}
GDP	-	0.082 (6.010)***	-	-	-	-
SET	50.138 (2.875)**	-	76.671 (2.472)**	75.057 (2.160)***	23.921 (1.150) ^{NS}	117.64 (2.400)**
J-statistic	9.67	7.65	8.30	9.95	4.95	5.57
SSR	8.73	1.06	9.96	1.31	1.02	2.84
Instrument variable (IV)	LA_{t-2}	LA_{t-2}, LA_{t-3}	LA_{t-2}, LA_{t-3}	LA_{t-2}, LA_{t-3}	LA_{t-2}, LA_{t-3}	LA_{t-2}, LA_{t-3}
N	265	265	265	264	195	93

ที่มา : จากการ run แบบจำลอง Dynamic Panel Data

หมายเหตุ : ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, NS ไม่มีนัยสำคัญ

ทางสถิติ, ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics

ดังนั้น ในการประมาณค่าแบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทยในครั้งนี้จึงใช้ข้อมูลธนาคารพาณิชย์ไทยเพียง 12 แห่งเท่านั้น ดังที่ได้แสดงผลในตารางที่ 4.2 โดยกำหนดตัวแปรอิสระที่มีผลในการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทย ได้แก่ ปริมาณเงินฝาก, ปริมาณเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (LD), ความเสี่ยงจากการถอนเงินฝาก, ความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมเงิน (ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ), ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และมีการเพิ่ม Instrument Variable (IV) ในการประมาณค่าแบบจำลองด้วย โดยค่า J-Statistic เท่ากับ 3.34 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหมายความว่า ไม่จำเป็นต้องเพิ่ม Instrument Variable (IV) เข้าไปในแบบจำลองนี้ เพราะข้อมูลที่ใช้ถือว่าสมบูรณ์เพียงพอแล้ว

ในส่วนของผลการศึกษาศึกษาความสามารถในการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยในการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องในระดับที่ปรารถนาซึ่งยังไม่มีศึกษาไว้ในอดีต และถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับงานศึกษาในประเทศไทย แต่งานศึกษาในต่างประเทศการศึกษาศึกษาความสามารถในการปรับตัวเริ่มมีการศึกษามากขึ้นส่วนใหญ่จะศึกษาในส่วนของบริษัท เป็นการศึกษาเรื่องความสามารถในการปรับตัวของบริษัทในการดำรงโครงสร้างทางการเงินของบริษัทให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมที่แต่ละบริษัทได้กำหนดไว้ ส่วนการศึกษาในส่วนของธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศยังไม่พบงานศึกษาประเภทนี้ อย่างไรก็ตาม งานศึกษาของต่างประเทศเกี่ยวกับการปรับตัว (Dynamic) ของบริษัทก็ถือเป็นแนวทางในการศึกษาในธุรกิจภาคอื่น ๆ ของประเทศได้

การที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง นอกจากจะเป็นไปตามข้อกำหนดกฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานต่าง ๆ เพราะจะแสดงถึงฐานะทางการเงินที่เข้มแข็งและสภาพคล่องที่ดีของธนาคารพาณิชย์ด้วย ถ้าธนาคารพาณิชย์มีความสามารถในการปรับตัวในการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องได้อย่างรวดเร็ว หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์มีเงินทุนในการดำเนินงานที่มาก มีสภาพคล่องที่สูง แต่ถ้าธนาคารพาณิชย์มีความสามารถในการปรับตัวน้อย ธนาคารพาณิชย์ก็อาจจะประสบปัญหาการขาดสภาพคล่อง และมีความเป็นไปได้ที่จะต้องกู้ยืมเงินทุนจากแหล่งเงินทุนอื่น ๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทยมาใช้ในการดำเนินงานก็เป็นได้ ค่าความสามารถในการปรับตัวในการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องให้เหมาะสม ถ้ามีค่าเข้าใกล้ 1 หรือร้อยละ 100 แสดงว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีความสามารถในการปรับตัวได้เร็วมากหรือสามารถปรับตัวได้ทันที แต่ถ้าค่าความสามารถในการปรับตัวมีค่าเข้าใกล้ 0 หรือร้อยละ 0 ธนาคารพาณิชย์ไทยไม่มีความสามารถในการปรับตัวหรืออาจจะมีน้อย ดังนั้น จากผลของการศึกษาศึกษาความสามารถในการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยใน

การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องมีค่าเท่ากับร้อยละ 65 ถือว่าความสามารถในการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.2

ค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทย
จำนวน 12 แห่ง

LA_{t-1}	DE	LD	WR	AL	NIM	GDP
0.352	0.123	-3343.415	-0.292	1808.965	-14328.69	0.030
(7.421)***	(1.106) ^{NS}	(-6.996)***	(-2.860)***	(3.890)***	(-2.129)**	(2.010)**
J-statistic	=	3.34				
SSR	=	3.54				
Instrument var (IV)	=	LA_{t-2}, LA_{t-3}				
N	=	256				

ที่มา : จากการ run แบบจำลอง Dynamic Panel Data

หมายเหตุ : ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, NS ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ, ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics

ส่วนเครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยในการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง ส่วนใหญ่จะเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นตัวแปรความเสี่ยงจากการถอนเงินฝากและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์กับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้คือ ปริมาณเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก, ความเสี่ยงจากการให้กู้ยืม, ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย สำหรับปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง ดังนั้น การพิจารณารายละเอียดความสัมพันธ์แต่ละปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง มีดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนปริมาณเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (LD) กับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง จากการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ หากอัตราส่วนปริมาณเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝากเพิ่มขึ้น 1 เท่า ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องจะลดลง 3,343.42 ล้านบาท และในทางตรงกันข้าม เมื่ออัตราส่วนปริมาณเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝากลดลง 1 เท่า จะทำให้ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องเพิ่มขึ้น 3,343.42 ล้านบาท ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่กำหนดไว้บนพื้นฐานที่ว่า เมื่อธนาคารพาณิชย์มีการนำเงินไปแสวงหารายได้หรือผลประโยชน์ให้เพิ่มมากขึ้น โดยการนำเงินไปปล่อยสินเชื่อให้กับประชาชน นักลงทุน ฯลฯ เพิ่มมากขึ้น การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์จะลดลง ซึ่งในช่วงหลังวิกฤตการณ์ทางการเงิน เศรษฐกิจของประเทศยังคงชบเซารัฐบาลพยายามออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น การลดอัตราดอกเบี้ย การปล่อยเงินกู้เข้าสู่ระบบ เป็นต้น แต่ธนาคารพาณิชย์ก็ยังมีปริมาณการปล่อยเงินให้สินเชื่อต่อปริมาณเงินฝากยังไม่มากนัก และตั้งแต่ปี 2549 ไตรมาสที่ 2 - ปี 2550 ไตรมาสที่ 1 เป็นช่วงที่ราคาน้ำมันสูงขึ้น ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น ตลอดจนความไม่แน่นอนทางการเมือง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, สรุปรายงานเศรษฐกิจและการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยประจำเดือน, 2550, น. 1) นักลงทุนยังคงไม่มั่นใจกับสภาพเศรษฐกิจ ทำให้ธนาคารพาณิชย์จึงดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องได้มากขึ้น

2. ความเสี่ยงจากการให้กู้ยืม (*AL*) เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง จากการศึกษาพบว่า ความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมมีผลต่อปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมในงานศึกษาฉบับนี้ใช้อัตราส่วนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อเป็นตัวแทนความเสี่ยงดังกล่าวเพื่อลดการเบี่ยงเบนของความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมไปตามขนาดของสินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ปล่อยออกไป

เนื่องจากในช่วงการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ธนาคารพาณิชย์มีการปล่อยสินเชื่อโดยไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของลูกหนี้ว่าจะสามารถนำเงินมาชำระคืนได้หรือไม่ ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ NPL จำนวนมาก จนธนาคารแห่งประเทศไทยต้องออกมาตรการให้ธนาคารพาณิชย์ปรับโครงสร้างหนี้และยังออกนโยบายที่เข้มงวดมากขึ้นเกี่ยวกับการกันเงินสำรอง โดยแบ่งการจัดชั้นของลูกหนี้เป็น 5 ประเภทตามระยะเวลาค้างชำระคือ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ข่าวธนาคารแห่งประเทศไทย, 2541, น.1-4)

(1) ลูกหนี้จัดชั้นปกติ หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระหนี้ไม่เกิน 1 เดือนซึ่งต้องกันสำรองร้อยละ 1 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1

(2) ลูกหนี้จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระหนี้เกินกว่า 1 เดือนแต่ไม่เกิน 3 เดือน ซึ่งต้องกันสำรองร้อยละ 2

(3) ลูกหนี้ที่จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระหนี้เกินกว่า 3 เดือนแต่ไม่เกิน 6 เดือน ซึ่งต้องกันสำรองร้อยละ 20

(4) ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระหนี้เกินกว่า 6 เดือนแต่ไม่เกิน 12 เดือน ต้องกันสำรองร้อยละ 50

(5) ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระหนี้ตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไปซึ่ง ต้องกันสำรองร้อยละ 100

ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงต้องระมัดระวังในการปล่อยเงินให้กู้ยืมให้มากขึ้น จึงมีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องด้วย ผลการศึกษา ความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง นั่นคือ เมื่อความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมซึ่งวัดจากอัตราส่วนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อเพิ่มขึ้น 1 เท่า ทำให้ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องเพิ่มขึ้น 1,808.97 ล้านบาท และในทางกลับกัน เมื่อความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมเงินซึ่งวัดจากอัตราส่วนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อลดลง 1 เท่า ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องจะลดลง 1,808.97 ล้านบาท ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ IAS 39 ในเรื่องการลงบัญชีสินเชื่อและการปรับโครงสร้างหนี้ การลงบัญชีเงินลงทุนต่าง ๆ (Hedge accounting) การลงบัญชีตราสารอนุพันธ์ และการกันสำรองของสถาบันการเงินให้เสร็จสิ้นภายใน 31 ธ.ค. 50 จุดประสงค์ของ IAS 39 เพื่อให้มูลค่าของเครื่องมือทางการเงินต่าง ๆ สะท้อนมูลค่าหรือราคาตลาดที่แท้จริง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจาก IAS 39 กำหนดให้สถาบันการเงินตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญเท่ากับส่วนต่างระหว่างยอดคงค้างสินเชื่อกับมูลค่าปัจจุบัน (present value) ของหลักประกัน กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์ต้องกันสำรองเพื่อรองรับความเสี่ยงหากเมื่อมีข้อบ่งชี้ว่าลูกหนี้จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ แต่ทั้งนี้เงินสำรองที่ต้องกันตามมาตรฐานการบัญชี IAS 39 อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์เลือกที่จะกันเป็นสำรองสะสมไว้ หรือตัดลูกหนี้ส่วนนั้นออกจากบัญชีเป็นหนี้สูญวิธีใดก็ได้ตามที่เห็นว่าเหมาะสม (วิเวชา สันตพันธ์, 2550, น. 1 – 4)

3. ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย (*NIM*) จากการศึกษาพบว่าส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยมีผลต่อปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไปโดยมีการเพิ่มขึ้นร้อยละ 100 ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องจะลดลง 14,328.69 ล้านบาท ในทางกลับกัน

ถ้าส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยลดลงร้อยละ 100 ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องจะเพิ่มขึ้น 14,328.69 ล้านบาท

ในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ จะมีทั้งต้นทุนของเงินทุน ซึ่งก็คือดอกเบี้ยจ่ายจากการจัดหาแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ในการดำเนินงาน นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ก็จะได้รับดอกเบี้ยรับจากการปล่อยสินเชื่อแก่ลูกค้าของธนาคารด้วย โดยผลต่างของอัตราดอกเบี้ยรับและอัตราดอกเบี้ยจ่ายก็จะเป็นกำไรจากการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ธนาคารจะมีรายได้คืออัตราดอกเบี้ยรับสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยจ่าย ในการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องนั้น ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารได้รับเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคาร แสดงว่าส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยหรือกำไรที่ได้จากการดำเนินงานมีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ถ้าธนาคารพาณิชย์มีส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยที่สูง(กำไรจากการดำเนินงานสูง) ธนาคารพาณิชย์ก็ต้องการนำเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ ไปลงทุน เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด จึงดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องลดลง แต่ถ้าธนาคารพาณิชย์มีส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยต่ำหรือมีค่าติดลบ(ขาดทุนจากการดำเนินงาน) ธนาคารพาณิชย์จึงไม่ต้องการจะลงทุน ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องที่ดำรงไว้จึงสูงขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีตัวแปรอิสระบางตัวแปรที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

1. ความเสี่ยงจากการถอนเงินฝาก (WR) จากสมมติฐานที่กำหนดไว้ความเสี่ยงจากการถอนเงินฝากมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง จากการศึกษาพบว่า ความเสี่ยงจากการถอนเงินฝากมีผลต่อปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ เมื่อความเสี่ยงจากการถอนเงินฝากโดยวัดจากค่าความแปรปรวนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย มีผลทำให้ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องลดลง 0.2924 ล้านบาท ในทางกลับกัน ถ้าความเสี่ยงจากการถอนเงินฝากลดลง 1 หน่วย ธนาคารพาณิชย์จะมีปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องเพิ่มขึ้น 0.2924 ล้านบาท ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังนั้น แสดงว่าเมื่อธนาคารพาณิชย์มีความเสี่ยงจากการที่ลูกค้าจะแห่มาถอนเงินฝากมาก ธนาคารพาณิชย์ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเพิ่มการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องให้สูงตามไปด้วย เนื่องจากในปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยได้เสนอร่างพ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินและพ.ร.บ.สถาบันคุ้มครองเงินฝากเพื่อให้รัฐบาลออกเป็นกฎหมาย

ร่างพ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงินกำหนดให้สถาบันการเงินต้องมีทุนของตนเองให้มากพอที่จะรองรับความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจของตน รวมทั้งให้สถาบันการเงินที่มีความเสี่ยงสูง

หรือการควบคุมภายในที่ยังไม่ดีพอต้องมีทุนสูงกว่าสถาบันการเงินอื่น ๆ ส่วนพ.ร.บ.สถาบันคุ้มครองเงินฝากจะให้ความคุ้มครองแก่เงินฝากของผู้ฝากเงินรายย่อย โดยจำกัดวงเงินในการคุ้มครองแต่ละรายต่อสถาบันการเงินแต่ละแห่ง โดยส่งเสริมให้ผู้ฝากเงินกระจายความเสี่ยงโดยการมีบัญชีฝากเงินกับหลาย ๆ สถาบันการเงิน เพื่อเปรียบเทียบแต่ละสถาบันการเงินว่าควรจะฝากเงินกับสถาบันการเงินใด ซึ่งร่างพ.ร.บ.สถาบันคุ้มครองเงินฝาก ได้คุ้มครองเงินฝากแก่ผู้ฝากเงินของประเทศไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 98.5 (วชิทธิพงษ์ เพ็ชร, 2550, น. 1-4)

จากผลการศึกษา ความเสี่ยงจากการถอนเงินมีผลในทิศทางตรงกันข้ามกับการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องแสดงว่าความเสี่ยงจากการถอนเงินอาจจะเป็นความเสี่ยงที่ไม่สำคัญมากนักที่จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเป็นสัดส่วนต่อความเสี่ยงจากการถอนเงิน ทั้งนี้อาจมีความเสี่ยงทางด้านอื่น ๆ ของธนาคารพาณิชย์ที่จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องหรือมีทุนเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับความเสี่ยงนั้น นอกจากนี้ ร่างพ.ร.บ.สถาบันคุ้มครองเงินฝาก จะเป็นหลักประกันและคุ้มครองว่าเงินฝากของผู้ฝากเงินจะไม่สูญหายไป จากกรณีต่าง ๆ เช่น การเกิดภาวะล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ การปิดหรือเลิกกิจการของธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ ลงไป เป็นต้น เนื่องจากผู้ฝากเงินมีความมั่นใจในธนาคารพาณิชย์ที่ตนฝากเงิน ทำให้ความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์จะแห่มาถอนเงินฝากพร้อม ๆ กัน จนธนาคารพาณิชย์ไม่มีปริมาณเงินสดหรือสินทรัพย์สภาพคล่องเพียงพอกับกรณีดังกล่าวก็จะลดลง ธนาคารพาณิชย์จึงดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นได้

2. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (*GDP*) ซึ่งใช้เป็นตัวแปรประเภท Controlling variable ในการศึกษาและคาดว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจะมีผลต่อปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ โดยตั้งสมมติฐานว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง โดยเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า สภาพเศรษฐกิจของประเทศในขณะนั้นมีการเจริญเติบโตที่ดี นักลงทุนต้องการลงทุนทำกิจการต่าง ๆ ประชาชนมีรายได้ มีกำลังซื้อมากขึ้น จึงมีการจับจ่ายใช้สอยที่สูงขึ้น ซึ่งต้องการเงินไปลงทุนทำกิจการต่าง ๆ หรือต้องการสินเชื่อจากธนาคารไปซื้อสินค้าหรืออสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดินหรือบ้าน เป็นต้น ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงต้องปล่อยเงินให้กู้ยืมมากขึ้น ทำให้ธนาคารมีการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องน้อยลง แต่จากผลการศึกษาพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 นั่นคือ เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสูงขึ้น 1 ล้านบาท จะมีผลทำให้ปริมาณ

สินทรัพย์สภาพคล่องเพิ่มขึ้น 0.030 ล้านบาท และถ้าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง 1 ล้านบาท ทำให้ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องลดลง 0.030 ล้านบาท

ดังนั้น ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทย จากแบบจำลอง Dynamic Panel Data พบว่าตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทยทางด้านบวกมากที่สุดคือ ความเสี่ยงจากการให้กู้ยืม (ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ) จากการตรวจสอบงานศึกษาในอดีตยังไม่มียานศึกษาใดใช้ตัวแปรนี้เป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง แต่จะมีงานของคุณวิภา ฤกษ์บุญลี (2540) และคุณปริษา ปทุมชาติพัฒน์ (2546) ใช้ตัวแปรความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมเงิน โดยใช้ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นตัวแทนความเสี่ยง และพบว่า ความเสี่ยงจากการให้กู้ยืม (ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ) มีความสัมพันธ์กับการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องในทิศทางเดียวกัน แต่ไม่มากที่สุดดังเช่นงานศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากช่วงเวลาที่ทำการศึกษาที่ต่างกัน ภายหลังจากวิกฤตการณ์ทางการเงินธนาคารแห่งประเทศไทยก็มีมาตรการที่เข้มงวดและรัดกุมมากขึ้นกับธนาคารพาณิชย์ในการปล่อยสินเชื่อให้กับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ และตั้งแต่สิ้นปี 2549 จนถึงปี 2550 ธนาคารพาณิชย์จะใช้มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS 39) ซึ่งกำหนดให้สถาบันการเงินตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญเท่ากับส่วนต่างระหว่างยอดคงค้างสินเชื่อกับมูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ของหลักประกัน ผลของการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องกันสำรองเพิ่มขึ้น ดังนั้นถ้าอัตราส่วนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินฝากเพิ่มสูงขึ้น ธนาคารก็ต้องกันสำรองหรือดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องสูงด้วย ซึ่งจะเป็นผลดีกับธนาคารพาณิชย์ นั่นคือ จะทำให้ธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น

ส่วนตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทยทางด้านลบมากที่สุดคือ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย ในอดีตไม่มีงานศึกษาใดเลยที่จะใช้ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยในการกำหนดการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยคือผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารได้รับจากการปล่อยกู้หรือนำเงินไปลงทุนต่าง ๆ กับอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์จ่ายไปสำหรับการหาแหล่งเงินทุนมาใช้ในการดำเนินงาน ในงานศึกษาครั้งนี้พบว่า ยิ่งธนาคารพาณิชย์มีส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยมากเท่าไร ธนาคารพาณิชย์ก็จะดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องน้อยลงเท่านั้น เพราะธนาคารเห็นว่าการนำเงินไปลงทุนจะได้ประโยชน์มากกว่าที่จะดำรงสินทรัพย์ไว้เฉย ๆ ดังนั้น ไม่ควรปล่อยให้ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยนี้สูงเกินไป จะทำให้กระทบกับการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ให้น้อยลงอย่างมาก ถ้าเป็นเช่นนั้นธนาคารพาณิชย์อาจจะประสบกับภาวะการขาดสภาพคล่องได้

ในงานศึกษานี้พบตัวแปรอิสระหนึ่งตัวแปรที่ไม่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ นั่นก็คือ ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ จากการศึกษาปรากฏว่าปริมาณเงินฝากไม่มีผลต่อปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องในช่วงระยะเวลา 2544 – 2550 ไตรมาสที่ 1 ที่ทำการศึกษา แต่จากผลการประมาณค่าโดยวิธี Generalized Method of Moment (GMM) กลับพบว่า ปริมาณเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก, ความเสี่ยงจากการให้กู้ยืม, ความเสี่ยงจากการถอนเงินฝาก, ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย มีนัยสำคัญทางสถิติมากกว่าปริมาณเงินฝาก งานศึกษาในอดีตที่ใช้ปริมาณเงินฝากเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ได้แก่ งานของคุณปริญญา ปทุมชาติพัฒน์ (2546) พบว่าปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์กับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องส่วนเกินทั้งในช่วงก่อนวิกฤตการณ์ทางการเงิน (พ.ศ. 2534 ไตรมาสที่ 3 ถึง พ.ศ.2540 ไตรมาสที่ 2) และหลังวิกฤตการณ์ทางการเงิน (พ.ศ. 2540 ไตรมาสที่ 3 ถึง พ.ศ. 2544 ไตรมาสที่ 4)